

Var kommer regionens ansvar och makt ifrån?

2023-01-25

Utbildning för förtroendevalda

*”... Av den som har fått mycket skall det krävas mycket,
och den som har anförtrotts mycket skall få svara för
desto mera.”*

Lukas 12:48

*”Ils doivent envisager qu’une grande responsabilité est la
suite inséparable d’un grand pouvoir.”*

(They must consider that great responsibility follows
inseparably from great power.)

Dekret från 8 maj 1793 Franska Revolutionära församlingen

“With great power comes great responsibility”

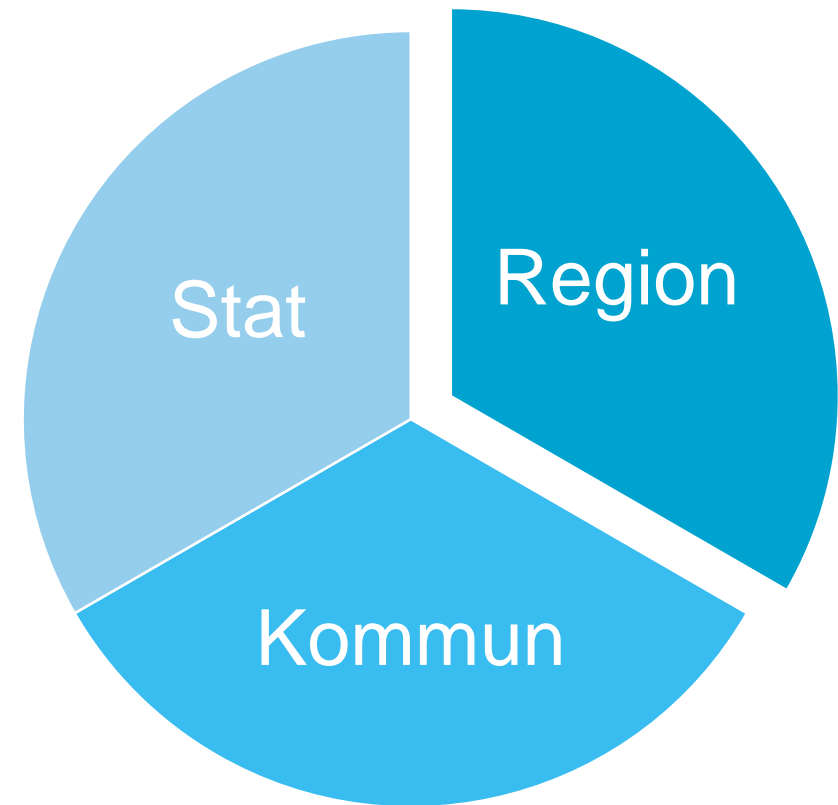
Stan Lee, Spiderman

Sveriges administrativa uppdelning

Staten

Regionerna – länsvis (med undantag)

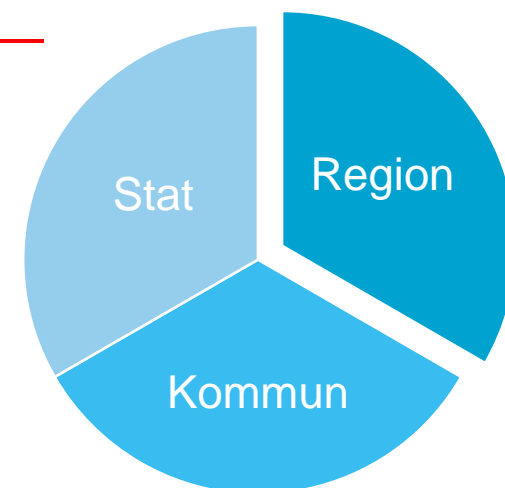
Kommunerna – kommunalgeografiska områden
(Kommunalförbund)

Regelverk – Grundläggande ansvar och ansvarstilldelning

- Grundlag – Regeringsformen
 - Grundläggande uppdelning – Stat, kommun och region
- Lagarna
 - Lagkrav: 8 kap 2 § RF p.3, ”*grunderna för kommunernas organisation och verksamhetsformer och för den kommunala beskattningen samt kommunernas befogenheter i övrigt och deras åligganden.*”

-
- Förordning
 - Kommunala indelningen
 - Föreskrifter – bl.a. myndigheter och kommun
 - Ett bemyndigande att meddela föreskrifter ska alltid ges i lag eller förordning.
 - Arbetsordning, skattesats, patientavgifter

Hur fördelas makten - regeringsformen

Regeringsformen

(Kungörelse (1974:152) om beslutad ny regeringsform)

1 kap. Statsskicketts grunder

1 § All offentlig makt i Sverige utgår **från folket**.

Den svenska folkstyrelsen bygger på **fri åsiktsbildning** och på **allmän och lika rösträtt**. Den förverkligas genom ett representativt och parlamentariskt statsskick och genom **kommunal självstyrelse**.

7 § I riket finns kommuner på lokal och **regional** nivå.

SVERIGES
RIKSDAG

Regeringsformen - kommuner

14 kap. Kommunerna

1 § Beslutanderätten i kommunerna utövas av **valda församlingar**.

2 § Kommunerna sköter lokala och regionala angelägenheter av allmänt intresse på den kommunala självstyrelsens grund. **Närmare bestämmelser om detta finns i lag. På samma grund sköter kommunerna även de övriga angelägenheter som bestäms i lag.**

4 § Kommunerna **får ta ut skatt** för skötseln av sina angelägenheter.

Angelägenheter bestämda i lag

Hälso- och sjukvårdslagen (2017:30)

Lag (2010:1065) om kollektivtrafik

Tandvårdslag (1985:125)

Lag (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar

Bibliotekslag (2013:801)

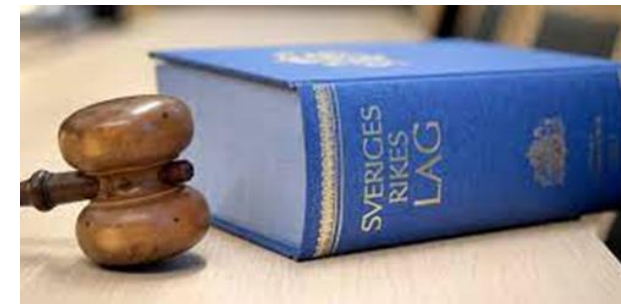
Kommunallagen (2017:725)

- 1 kap – Grunderna för den kommunala verksamheten
 - Geografiska uppdelning mellan regionerna

- 2 kap – Kommunala angelägenheter
 - ”...angelägenheter av **allmänt intresse** som har **anknytning** till kommunens eller regionens område eller deras medlemmar.”
 - Principer – Allmänna befogenheter, lokaliseringsprincipen, likställighetsprincipen, självkostnadsprincipen och rätten att ta ut avgifter

- 3 kap – Kommunernas och regionernas organisation och verksamhetsformer
 - Ansvar för fullmäktige och för nämnderna regleras i 5 och 6 kapitlen.

- 4 kap – Förtroendevalda

1 kap. Grunderna för den kommunala verksamheten

1 § Sverige är indelat i kommuner och regioner. Varje **region omfattar ett län**, om inte något annat är särskilt beslutat.

2 § Kommuner och regioner sköter på **demokratins och den kommunala självstyrelsens grund** de angelägenheter som anges i denna lag eller annan författning.

3 § Bestämmelser om att kommuner och regioner har **rätt att ta ut skatt** för skötseln av sina uppgifter och att meddela föreskrifter finns i regeringsformen

2 kap – Kommunala angelägenheter

1 § Kommuner och regioner får själva ha hand om angelägenheter av **allmänt intresse** som har **anknytning till** kommunens eller **regionens område** eller deras **medlemmar**.

2 § Kommuner och **regioner** får inte ha hand om sådana angelägenheter **som enbart staten**, en **annan kommun**, en **annan region** eller **någon annan** ska ha hand om.

Organisation och verksamhetsformer – 3 kap kommunallagen

Fullmäktige

1 § I varje kommun och i varje region finns det en beslutande församling, **ett fullmäktige**.

Fullmäktiges ansvar och uppgifter

3 § Fullmäktige ska **tillsätta en styrelse**.

4 § Fullmäktige ska **tillsätta de nämnder** som utöver styrelsen behövs för att fullgöra kommunens eller regionens uppgifter enligt lag eller annan författning och för övrig verksamhet.

8 § Kommuner och regioner får bilda **kommunalförbund** och lämna över skötseln av kommunala angelägenheter till sådana förbund.

9 § Kommuner och regioner får besluta att en **nämnd** ska vara **gemensam** med en annan kommun eller ett annan region.

Samverkan och andra organisationsformer

- **Samverkansformer**

- Kommunalförbund
- Gemensam nämnd
- Avtalssamverkan

- **Andra organisationsformer**

- Bolag, stiftelser och föreningar – 10 kap kommunallagen
- Fullmäktige godkänner bolagsordningar, stadgar, förbundsordning, reglemente och avtal

Styrning och ledning

Fullmäktige

Beslutsmandat – 5 kap 1-2 §§

”... principiell beskaffenhet eller annars större vikt...”

”... i andra ärenden som anges i denna lag eller andra författningar.”

Arbetsordning – 5 kap 71 §

”... ska framgå vad som i övrigt ska gälla för fullmäktiges sammanträden och handläggningen av ärenden.”

Fullmäktige - Mål och riktlinjer

Beslut (5 kap 1 §)

*”Fullmäktige beslutar i ärenden av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt för kommunen eller regionen, främst
1. mål och riktlinjer för verksamheten, ...”*

Uppdrag (5 kap 4 §)

”I samband med att budgeten fastställs eller anslag annars beviljas får fullmäktige uppdra åt en nämnd att genomföra en viss verksamhet inom ramen för de riktlinjer om verksamheten som fullmäktige har fastställt ...”

Ekonomisk styrning

Mål för den ekonomiska förvaltningen? (11 kap 1 §)

”... god ekonomisk hushållning i sin verksamhet...”

Upprättande av plan och budget (11 kap 5 §)

”... regioner ska varje år upprätta en budget för nästa kalenderår (budgetår).”

Plan och budgets innehåll (11 kap 6 §) (exempel)

” De finansiella mål som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning...”

”... en plan för verksamheten under budgetåret.”

Regionstyrelsen – styrning och ledning

Styrelsens uppgifter (6 kap 1, 11 och 12 §§)

*”Styrelsen ska **leda** och **samordna** förvaltningen av kommunens eller regionens angelägenheter och **ha uppsikt** över övriga nämnders och eventuella gemensamma nämnders verksamhet.”*

”Styrelsen ska följa de frågor som kan inverka på kommunens eller regionens utveckling och ekonomiska ställning.”

”Styrelsen får från övriga nämnder, beredningar och anställda i kommunen eller regionen begära in de yttranden och upplysningar som behövs för att styrelsen ska kunna fullgöra sina uppgifter.”

Nämndernas verksamhet

6 kap kommunallagen

2 § Fullmäktige ska, om inte något annat anges i lag eller annan författning, bestämma nämndernas verksamhetsområden och inbördes förhållanden.

44 § Fullmäktige ska anta reglementen om nämndernas verksamhet och arbetsformer.

- Reglementet bör även innehålla nämndens beslutsbefogenheter.

Nämnderna verksamhet

Verksamhetens riktning (6 kap 6 §)

*”Nämnderna ska var och en inom sitt område se till att verksamheten bedrivs i enlighet med **de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt** samt de bestämmelser i lag eller annan författning som gäller för verksamheten.*

De ska också se till att den interna kontrollen är tillräcklig och att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt.”

Nämnderna – beslut och beredning

Beslutar... (6 kap 3 § kommunallagen)

”... i frågor som rör förvaltningen och i frågor som de enligt lag eller annan författning ska ha hand om.”

”... i frågor som fullmäktige har delegerat till dem.”

Bereder... (6 kap 4 § kommunallagen)

”... fullmäktiges ärenden och ansvarar för att fullmäktiges beslut verkställs.”

Nämndernas delegeringar

Delegering av beslutsmandat – 6 kap 37 §

”En nämnd får uppdra åt **presidiet**, ett **utskott**, en **ledamot** eller **ersättare** att besluta på nämndens vägnar i ett visst ärende eller en viss grupp av ärenden. En nämnd får även uppdra åt en **anställd** att besluta enligt 7 kap. 5-8 §§.”

Begränsningar – 6 kap 38 §

Brådskande ärenden – 6 kap 39 §

”En nämnd får uppdra åt ordföranden, eller en annan ledamot som nämnden har utsett, att besluta på nämndens vägnar i **ärenden som är så brådskande att nämndens avgörande inte kan avvaktas.**”

12 kap. Revision

Revisorernas uppgifter (1 §)

”... prövar om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande och om den interna kontrollen som görs inom nämnderna är tillräcklig.”

Revisorernas ställning (7 §)

”Varje revisor fullgör sitt uppdrag självständigt.”

Insyn och kontroll

8 kap – Delaktighet och Insyn

Anslagstavlan – 9-11 §§

”Varje kommun och region ska på sin webbplats ha en anslagstavla.”

Innehåll - exempel

”Anslagstavlan ska innehålla

- 1. tillkännagivanden om fullmäktiges sammanträden,*
- 2. tillkännagivanden av justerade protokoll,...*”

13 kap - Laglighetsprövning

Vem som får överklaga? (1 §)

”Varje medlem av en kommun eller en region har rätt att få lagligheten av kommunens eller regionens beslut prövad genom att överklaga beslutet...”

Vilka beslut som får överklagas? (2 § (Exempel))

”1. beslut av fullmäktige...” ”2. beslut av en nämnd eller ett partssammansatt organ, om beslutet inte är av rent förberedande eller rent verkställande art,”

Grunder för upphävande av besluten? (8 §)

”1. det inte har kommit till på lagligt sätt,” ”2. beslutet rör något som inte är en angelägenhet för kommunen eller regionen,” ”3. det organ som har fattat beslutet inte har haft rätt att göra det, eller” ”4. beslutet annars strider mot lag eller annan författning.”

Offentlighet och sekretess

Tryckfrihetsförordningen (1949:105)

2 kap 1 § Handlingsoffentlighet

”Till främjande av ett fritt meningsutbyte, en fri och allsidig upplysning och ett fritt konstnärligt skapande ska var och en ha rätt att ta del av allmänna handlingar.”

Offentlighets- och sekretesslag (2009:400)

3 kap 1 § Definitioner

Sekretess: *”Ett förbud att röja en uppgift, vare sig det sker muntligen, genom utlämnande av en allmän handling eller på något annat sätt.”*

Tack för er tid!
Frågor?